

Fenntarthatóság, környezettudatosság

2020/2021. tanév

II. félévi beszámoló

“Az ésszerűen élő ember alkalmazkodik a világhoz. Az ésszerűtlenül élő ragaszkodik ahhoz, hogy a világot próbálja magához igazítani.”
(George Bernard Shaw)

Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, melyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Meg kell ismertetni a tanulókkal a fenntartható társadalom legfontosabb alapelveit:

- az életközösségek tisztelete és védelme
- az emberi élet minőségének javítása
- a Föld életképességének és sokféleségének megóvása
- a megújuló energiaforrások felhasználásának előtérbe helyezése
- a nem megújuló erőforrások felhasználásának minimalizálása
- a környezettudatos életvitel kialakítása

Támogatni kell a környezettudatos tanulói kezdeményezéseket a kollégiumi- és a tágabb környezet vonatkozásában egyaránt.

Az önkiszolgálás a környezettudatos nevelés fontos eszköze. A „zöld gondolkodás” a családban, a háztartásban kezdődik, a szobatarítás, szemét, hulladék kezelés, a saját környezet rendben tartása, energiatakarékosság elősegítheti e folyamatot. A szelektív hulladékgyűjtés keretén belül jelenleg a műanyagpalackokat gyűjtjük, de cél a további szelekció megvalósítása is.

„Fenntarthatóság – környezettudatosság” téma

A világ egyik része éheznek, nélkülöz, egy kisebb, de jelentős számú réteg esztelenül pazarol. A fogyasztói társadalmak sebeket és nehezen gyógyítható betegségeket okoznak az emberiségnek, földünknek, és rajta az élővilág számos, más tagjának. A klímaváltozás, a foszladozó ózonpajzs, az eltűnő, és végleg kipusztuló növény és állatfajok, a vizek és a levegő szennyezettsége, már mind-mind egy negatív folyamat, figyelmeztető jelzései. Ugyanakkor ezzel párhuzamban nő a szegénység, az agresszió, érzékelhető a közöny, az emberi kapcsolatok romlása, az erkölcs, a morál, és a nemzettudat felpuhulása. Mind ezek jelzik, hogy nemcsak a természeti, hanem ezzel szoros összefüggésben, a társas-társadalmi környezet is sokszor nélkülözi a harmóniát.

Az ember társadalmi-gazdasági tevékenysége során jelentősen átalakította környezetét. Fel kell ismerni, hogy a Föld egységes rendszer, melyben az ember, mint egyik eleme, természeti és társadalmi lényként él, s ez megkívánja az erőforrások ésszerű felhasználását, a megfontolt környezettudatos gondolkodást, és az erre épülő cselekvést.

Fenntarthatóságra nevelés

A környezeti nevelés kifejezésben a „környezet” szó gyakorlatilag az egész világot jelenti, beleértjük természetesen az ember alkotta (épített, technikai) és társadalmi (gazdasági, politikai, kulturális, történelmi) és a természeti környezetünket egyaránt. A „nevelés” pedig személyiségformálást jelent, beleértve a személyiség minden összetevőjét.

A környezeti nevelés tehát egyfajta környezeti kultúrára nevelés, amely kultúra magába foglalja a környezetre vonatkozó ismeretektől a környezetbarát életmódig tartó teljes skálát.

A környezeti nevelés fogalma az elmúlt évtizedekben nagy változáson ment keresztül.

Fokozatosan szélesedett a fogalom jelentése, kiderült, hogy a (legszélesebb értelemben vett) környezetünkkel való harmonikus együttéléshez az egészséges ember – természet kapcsolattal együtt az egészséges ember – ember kapcsolatra nevelés is szükséges. Megjelentek tehát a humán és társadalmi szempontok is a környezeti nevelésben. Mai feladatunk, hogy a környezeti nevelésben megtaláljuk a „humán és reál szempontok” helyes szintézisét.

A környezeti nevelés távlati céljai:

- a) elősegíteni annak felismerését, hogy a gazdasági, társadalmi és ökológiai jelenségek kölcsönösen függenek egymástól (falun és városon egyaránt),
- b) biztosítani mindenki számára a lehetőséget, hogy elsajátítsa a környezet megvédéséhez szükséges tudást, készséget, értékrendszert és elkötelezettséget,
- c) kialakítani az egyes emberekben, csoportokban és a társadalom egészében a környezettel kapcsolatos, új magatartási és életviteli mintákat.

A fenntarthatóság pedagógiája és a környezeti nevelés kapcsolata történeti eredetű. A környezeti nevelés gyakorlata világszerte elterjedt, és tartalmában, módszereiben mind jobban kibővült a globális és helyi környezeti problémák kihívásai következtében. A környezeti nevelés ma már egységbe foglalja a természeti, az ember alkotta és a társas-társadalmi környezettel kapcsolatos vonatkozásokat egyaránt. Mindazok az alapvető szempontok és értéktartalmak, amelyek a környezeti nevelésben meghatározóak, érvényesek a fenntarthatóság pedagógiája terén is.

A fenntarthatóság pedagógiája a környezeti nevelés kibővült tartalmára épül, és azzal rendszerként egybekapcsolódik a globális, a jogi-etikai, a fejlődésre, a béke megteremtésére és a környezeti erőforrásokkal való gazdálkodásra irányuló nevelési törekvések köre, amelyek együttesen alkotják a fenntartható fejlődés elősegítésére irányuló pedagógiai gyakorlat tartalmát.

A társadalom szemléletformálásával, nevelésével foglalkozó egyének és közösségek előtt álló kihívás, hogy elősegítsék azt a szükséges átalakulást, amely a fenntartható fejlődés útjára segíti a válaszúthoz érkezett emberiséget. A választás a véges mennyiségű természeti-gazdasági erőforrások kimerülését okozó korlátlan gazdasági növekedés és a megújuló természeti és gazdasági erőforrásokkal való gazdálkodásra épülő fenntartható fejlődés között mind sürgetőbb.

Megoldandó probléma: a társadalom pazarló életmódja, az egyre növekvő és sokszor ésszerűtlen energiafelhasználás, a környezeti fenntarthatóság kérdéseinek hiányos ismerete. Feladat, hogy a célcsoport tagjai megfelelő ismeretekkel, készségekkel és szemlélettel rendelkezzenek, hogy ne csak saját pillanatnyi érdekeik szerint, hanem a Föld egészének fennmaradása érdekében cselekedjenek.

A földi élet fenntarthatósága = az emberi társadalom és a környezet harmonikus, egyensúlyi állapotán múlik. Elérése „ÖRÖK CÉL” kell, hogy legyen.

Megvalósításának feltétele az emberek környezeti tudatformálása.

Mára a környezeti nevelés tartalma kibővült, „környezetért nevelést” is jelent.

„A felnövekvő nemzedék életviteli szokásait, környezeti erkölcsét kell formálni olyan módon, hogy együttességében fenntartható legyen a jövő”

Minden érték bölcsője a család. Az egészséges felnőtté válás elengedhetetlen feltétele a családból hozott pozitív értékek megerősítése és az előforduló negatív berögzülések ellensúlyozása.

Átfogó célok:

- A tanulók váljanak érzékenyvé környezetük állapota iránt.
- Elősegíteni a tanulók tudatos magatartásának, életvitelének kialakulását.
- A felnövekvő nemzedék, mint majdani döntéshozók, képesek legyenek a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, tetteikkel elszámolva utódaiknak, és ebből fakadó, állampolgári kötelezettségeik felismerésére.
- Alakuljon ki bennük vonzó jövőkép, amely elősegíti a környezeti harmónia megteremtéséhez szükséges életvitel, szokások kialakulását és a környezet iránti pozitív érzelmi viszonyulások megerősödését.
- Ezekre alapozott energiatakarékos, környezetbarát anyagok, eszközök megismerése és azok beépítését a mindennapi életbe.
- A természetközeli életvitel előnyei.

ZÖLD NAPOK-ra épülő programok:

Ahogy az életünkben úgy a környezet- és természetvédelemben is vannak ünnepek, ezeket „jeles napok”-nak, vagy „zöld napok”-nak nevezzük.

Óra s.sz.	Témakör	Foglalkozás témája	Tevékenységek, tartalmak	Módszerek, eszközök
1-8.	Ismerkedés az ökoszakkör programjával. A levegőszennyezés és egészségügyi hatásai. A levegőszennyeződések forrásai. Allergiás megbetegedések előtérben a pollenallergia. A hónap fontosabb eseményei: Ózon Védelmének Világnapja; Madármegfigyelési Világnap	A sztratoszférikus ózonkoncentráció csökkenése tény, amely az ózonpajzs csökkenésében, az „ózonlyuk” növekedésében, ill. a magaslégtérben ritkulásában mutatkozik meg. A madárvédelemmel foglalkozó Bird Life International 1992-ben kezdeményezte első alkalommal, hogy nemzetközileg összehangoltan, madármegfigyelő napokat rendezzenek.	Fellelhető szakirodalmak és publikációk a témában, az egyéni adatgyűjtés, tájékozódás lehetőségeivel.	Vetítéses előadás keretében

<p>9-14.</p>	<p>Állatok élete, a télre való felkészülésük. Madáretetők elhelyezése, feltöltése.</p> <p>A hónap fontosabb eseményei: Habitat /Élőhely/ Világnap; Állatok világnapja; Földünkért Világnap</p>	<p>A habitat ökológiai kifejezés: „Egy faj populációt alkotó egyedeinek az élőhelyben elfoglalt helye.</p> <p>Az Állatok világnapját minden évben október 4-én, Ferenc napján ünnepeljük. Ez a nap tisztelgés Assisi Szent Ferenc előtt, aki már a 13. század elején azt hirdette, hogy mindent szeretnünk kell, ami körül vesz minket, legyen az élő vagy élettelen.</p> <p>Gondolkodásának és tetteinek középpontjában a feltétel nélküli szeretet állt.</p>	<p>Fellelhető szakirodalmak és publikációk a témában, az egyéni adatgyűjtés, tájékozódás lehetőségeivel.</p>	<p>Vetítéses előadás keretében</p>
<p>15-22.</p>	<p>A nem megújuló energiaforrások kőszén, kőolaj és földgáz lelőhelyek. Atomenergia, a csernobili baleset és következményei. Megújuló energiaforrások. A Napenergia, szélenergia, vízenergia, geotermikus energia Energiatakarékosság. A hónap fontosabb eseménye: Fogyasztás-szüneti Világnap („Ne vásárolj semmit” Nap)</p>	<p>Először 2004-ben tartották Magyarországon. Azokban az országokban, ahol a fogyasztói "kultúra" már korábban elhatalmasodott, több, mint tíz éve tartják meg a fogyasztói böjt eme „ünnepét”. Az idén is több mint hatvan országban több százezer ember vesz részt az egynapos vásárlási szünetben.</p>	<p>Fellelhető szakirodalmak és publikációk a témában, az egyéni adatgyűjtés, tájékozódás lehetőségeivel.</p>	<p>Vetítéses előadás</p>

<p>23- 28.</p>	<p>A hónap népi jelesnapjai, - természet rendjéhez igazodó ünnepi szokások. A hónap fontosabb eseménye: December 29. A Biodiverzitás védelmének Világnapja</p>	<p>A jeles napok megünneplése kiváló lehetőség arra, hogy felkeltsük a különböző korosztályok érdeklődését a környezet- és természetvédelem iránt. Ezzel hozzájárulhatunk a fiatalok és a felnőtt lakosság környezeti tudatának alakuláshoz.</p>	<p>Fellelhető szakirodalmak és publikációk a témában, az egyéni adatgyűjtés, tájékozódás lehetőségeivel.</p>	<p>Vetítéses előadás</p>
<p>29- 36.</p>	<p>A téli hónapok fontosabb természeti jelenségei, időjárási tényezők megfigyelése.</p>	<p>Üvegházhatás, klímaváltozás. Ózonpajzs szerepe és a környezeti tényezőkre gyakorolt hatása. Ember és a természeti környezet hatásai.</p>	<p>Fellelhető szakirodalmak és publikációk a témában, az egyéni adatgyűjtés, tájékozódás lehetőségeivel.</p>	<p>Vetítéses előadás</p>
<p>37- 44.</p>	<p>Víz a mindennapi életünkben. Vizes élőhelyek, vizeink szennyezettsége. A szennyeződések típusai. Tengerek, óceánok szennyezettségéről. A savas eső és károsító hatásai A hónap fontosabb eseményei: Február 1. A Tisza Élővilágának Emléknapja Február 2. A Vizes Élőhelyek Világnapja</p>	<p>A Tiszát a magyar nép a legmagyarabb folyónak tartja, hiszen a trianoni döntésekig határainkon belül volt az eredése és Magyarország területén torkollott a Dunába. A vizes élőhelyek világnapját világszerte a vizes élőhelyek védelméért küzdő Ramsari Egyezmény aláírásának napján ünnepeljük.</p>	<p>Fellelhető szakirodalmak és publikációk a témában, az egyéni adatgyűjtés, tájékozódás lehetőségeivel.</p>	<p>Vetítéses előadás</p>
<p>45- 54.</p>	<p>A hulladékok fajtái, csoportosításuk. Veszélyes hulladékok és azok kezelése. Újra történő felhasználás-</p>	<p>Az ENSZ 1993-ban nevezte ki március 22-ét a víz világnapjává. Azóta számos nemzetközi és hazai rendezvényt tartottak ezen a napon. Ennek keretében a</p>	<p>Fellelhető szakirodalmak és publikációk a témában, az egyéni adatgyűjtés,</p>	<p>Vetítéses előadás</p>

	fontosabb eseményei: Május 10. Madarak és Fák Napja, Május 22. Biológiai Sokféleség Nemzetközi Napja	Az első „Madarak és fák napját” 1902-ben Kőszegen tartották, a helyi Állatvédő Egyesület kezdeményezésére. Herman Ottó már 1900-ban javaslatot tett a jeles nap országos bevezetésére. A nap hivatalosan az élővilág megőrzése és a fenntartható hasznosítás egy-egy elemének világszerte történő népszerűsítését, az egyezmény céljainak tudatosítását és azok megvalósításának elősegítését szolgálja.		
69-74.	Környezetvédelmi világnap. Célja, kiemelt rendezvényei. A szakkör munkájának értékelése	„Az embernek alapvető joga van a szabadsághoz, egyenlőséghez és a megfelelő életfeltételekhez olyan minőségű környezetben, amely emberhez méltó és egészséges életre ad lehetőséget”	Fellelhető szakirodalmak és publikációk a témában, az egyéni adatgyűjtés, tájékozódás lehetőségeivel.	Vetítéses előadás

Tervezett programok voltak:

- 2021.02.03 – 04. A Tisza élővilágának emléknapja, Vizes Élőhelyek Világnapja
- 2021. 03.24.-31. Az emberi tevékenység alakította környezet állapota
- 2021.04.20 – 24. Fenntarthatósági Témahét

A november 11.-i zárást követően a COVID miatt a 2021. május 09.-i beköltözést követően a tanév, május 10.-én indult.

A kialakult helyzet következtében a diákok november 10.-én kiköltöztek, az iskolai foglalkozások, órák online módon folytatódtak 2021 május 10.-ig. A tanulókkal való kapcsolattartás, tanuláskoruk segítése, az öko-szakkörök megtartási is e formában történt. Ebben az időszakban a diákoknak az aktuális témákban filmeket, linkeket küldtem.

2021. júni.14.

Dósa Gyula